

PROGRAM PROFILAKTYKI I WCZESNEGO WYKRYWANIA RAKA SZYJKI MACICY

1. Epidemiologia

W Polsce rak szyjki macicy stanowi ok. 8 % wszystkich zachorowań na nowotwory złośliwe, na które zapadają kobiety.

Obserwuje się, że corocznie rak szyjki macicy rozpoznawany jest u ok. 4 tys. kobiet, zaś z tego powodu umiera ok. 2 tys.

Wysoka umieralność utrzymuje się pomimo zmniejszającej się, ale wciąż wysokiej zachorowalności (29/100 tys. w 1996r. i 15/100 tys. w 1996r). Niepokojący jest obecny wzrost zachorowań kobiet coraz młodszych oraz niekorzystna struktura w stopniach zaawansowania choroby.

Polska wśród krajów europejskich ma najniższy odsetek 5-letnich przeżyć względnych chorych na raka szyjki macicy

Wyniki wielu badań wskazują, że ponad 50% przypadków raka szyjki macicy występuje u kobiet, u których nigdy nie badano rozmazu cytologicznego, zaś ponad 60% u kobiet, które nie miały wykonywanych badań w ciągu 5 lat przed ujawnieniem się choroby.

2. Uzasadnienie wprowadzenia programu

Miasto Łódź posiada najwyższy wśród wszystkich powiatów w woj. łódzkim współczynnik feminizacji, który w 2001r. wynosił 118,1, podczas gdy dla województwa wynosi on 109, dla Polski – 105,9.

Analizując dane dotyczące zachorowalności i umieralności, a także dane o wykrywalności raka szyjki macicy u kobiet łódzkich, widać konieczność przeciwdziałania tej sytuacji epidemiologicznej.

Główną przyczyną dużej śmiertelności kobiet z powodu raka szyjki macicy jest zbyt późne wykrycie choroby. Nowotwory złośliwe szyjki macicy należą do chorób, które bardzo dobrze poddają się prewencji wtórnej tj. wczesnemu wykrywaniu. Podstawowym sposobem walki z rakiem szyjki macicy jest wykrywanie wczesnych stadiów choroby. Najlepszą sprawdzoną w krajach Europy Zachodniej metodą są badania przesiewowe (skriningowe).

Niezbędnym elementem działań profilaktycznych jest edukacja zdrowotna. Świadomość współodpowiedzialności za własne zdrowie, wiedza o zagrożeniach, pozwalają kobiecie uniknąć wielu negatywnych emocji związanych z badaniami diagnostycznymi czy leczeniem. Świadome włączenie się w profilaktykę, to jeden z elementów pokonywania lęku przed chorobą nowotworową.

Biorąc pod uwagę wciąż niską świadomość zagrożenia chorobą i zbyt późne rozpoznawanie, koniecznym jest podjęcie w Łodzi długofalowego programu profilaktyki i wczesnego wykrywania raka szyjki macicy.

3. Cele programu

Cel główny: Zmniejszenie umieralności łódzkich kobiet z powodu raka szyjki macicy poprzez wykrywanie choroby we wczesnym stadium zaawansowania.

Cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępności do badań cytologicznych
- ocena czynników ryzyka raka szyjki macicy
- wczesne wykrywanie i diagnozowanie stanów przedrakowych w okresie przedklinicznym
- zapewnienie kobietom biorącym udział w programie możliwości konsultacji lekarskich oraz dostępu do szybkiej diagnostyki i leczenia w przypadku stwierdzenia zmian chorobowych.
- poprawa wyleczalności chorych na raka szyjki macicy
- edukacja zdrowotna kobiet
  - zwiększenie poziomu wiedzy na temat czynników ryzyka chorób nowotworowych najczęściej występujących u kobiet
  - zwiększenie świadomości zdrowotnej
  - wyrobienie nawyku dbania o własne zdrowie

4. Populacja badana – mieszkanki Łodzi w wieku 25 – 59 lat.

5. Organizacja i realizacja programu

1/ Realizacja programu - w wybranych gabinetach ginekologicznych.

2/ Schemat postępowania

a/ pacjentka zgłaszająca się na badania otrzymuje do wypełnienia ankietę oceniającą czynniki ryzyka raka szyjki macicy

c/ pobranie materiału do badań cytologicznych metodą Papanicolau

d/ wyniki badań kobiety odbierają osobiście

e/ każda kobieta otrzymuje materiały edukacyjne (ulotki)

f/ kobiety z wykrytymi innymi zmianami otrzymują informację dla opiekującego się nią lekarza ginekologa z zaleceniem wdrożenia postępowania leczniczego.

g/ w przypadku wykrycia nowotworu szyjki macicy kobieta zostaje poinformowana o możliwościach leczenia.

6. Promocja programu.

Szeroka informacja o programie

- Plakaty i ulotki we wszystkich zoz – publicznych, niepublicznych, gabinetach lekarzy rodzinnych (dystrybucja m.in. z pomocą ŁRKCH).
- Promocja programu przez mass-media

7. Finansowanie programu

Narodowy Fundusz Zdrowia pokrywa koszty przeprowadzenia badań profilaktycznych, w tym wykonanie badania cytologicznego wraz z jego oceną.

Urząd Miasta Łodzi pokrywa koszty druku materiałów do realizacji programu (ankiety – karty badań profilaktycznych, materiały edukacyjne, informacyjne), edukację kobiet, szkolenia dla lekarzy i położnych.